

GAZETA LWOWSKA.

Z Dodatkiem tygodniowym i Dziennikiem urzędowym codziennym kosztuje w prenumeracie: Bez poczty: kwartalnie 3 złr. 45 kr., miesięcznie 1 złr. 20 kr. Z pocztą: kwartalnie 4 złr. 30 kr., miesięcznie 1 złr. 35 kr. — Inscrycja od wiersza w półkolumnie (drukem garmont) po raz pierwszy 4 kr., następnie po 2 kr. m. k.

PRZEGLĄD.

Monarchya austryacka. — Anglia. — Francya. — Włochy. — Księstwa Naddunajskie. — Turcya. — Doniesienia z ostatniej poczty — Wiadomości handlowe.

MONARCHYA AUSTRYACKA.

Rzecz urzędowa.

Lwów, 31. maja. Dnia 31. maja 1853 wyjdzie i rozostany zostanie z c. k. galicyjskiej drukarni rządowej we Lwowie, Oddział pierwszy, zeszyt XIV. z. r. 1853 dziennika rządowego dla kraju koronnego Galicyi.

Zeszyt ten zawiera pod

Nr. 54. Cesarskie rozporządzenie z dnia 19. marca 1853, o należytościach od przeniesień majątkowych.

Nr. 55. Cesarskie rozporządzenie z dnia 23. marca 1853, tyczące się załatwienia w Siedmiogrodzie pretensyi prywatnych, roszczoonych do majątku osób przez sąd wojskowy skazanych, zdrady głównej winnych, uznanego za przepadły i w zapowiedzeniu znajdującego się.

Nr. 56. Rozporządzenie Ministerstwa Sprawiedliwości z dnia 24go marca 1853, mające moc w Województwie Serbskiem i Banacie Temeskim z wyjątkiem Pogranicza Wojskowego, którem na mocy najwyższego postanowienia z dnia 20. marca 1853, ustanowionem zostaje, iż zbrodnie morderstwa rozbójniczego, rozboju i pomocy do tego danej, dochodzone i karane będą przez sądy wojskowe i podług ustaw wojskowych.

Nr. 57. Rozporządzenie ministerstwa Sprawiedliwości z dnia 26go marca 1853, którem się oświadcza, objaśniając §. 35. ustawy notaryalnej z dnia 29. września 1850. Nr. 366. Dziennika ustaw Państwa, iż nie ma zastosowania nieważność orzeczona tamże przeciw aktowi notaryalnemu, sporządzonemu po-za własnym obrębem notaryusza do tych aktów notaryalnych, które notaryusz po złożeniu swoim z urzędu, atoliż przed objęciem urzędu przez następcę swego sporządził był w własnym dotychczasowym obrębie swym.

Nr. 58. Rozporządzenie Ministerstwa Sprawiedliwości z dnia 30go marca 1853, regulujące postępowanie sądowe w sporach małżeńskich między starozakonnymi we Węgrzech, Kroacyi, Sławonii, Województwie Serbskiem i Banacie Temeskim.

Nr. 59. Rozporządzenie Ministerstwa Spraw Wewnętrznych i Sprawiedliwości z dnia 3. kwietnia 1853, którem się oświadcza, że przysięga personalu leśno-administracyjnego i leśno-dozorczego, złożona według rozporządzenia ministeryalnego z dnia 3. stycznia 1849 nr. 67. Dziennika ustaw Państwa, pozostaje zupełnie w mocy swojej także i pod względem nowej ustawy leśnej z dnia 3go grudnia 1852, nr. 259 Dziennika ustaw Państwa.

Nr. 60. Rozporządzenie Ministerstwa Finansów z dnia 3. kwietnia 1853, którem na mocy najwyższego postanowienia z dnia 2. kwietnia 1853. począwszy od dnia 1. maja 1853, zniesiono dalmatyńskie cło przechodowe w obrocie między królestwem Dalmatyńskiem i księstwem Montenegrońskiem.

Nr. 61. Rozporządzenie Ministerstw Sprawiedliwości i Handlu z d. 3. kwietnia 1853, obowiązujące w Arcyksięstwie Austrii poniżej Anizy, — o doręczaniu sądowych załatwień przez pocztę za re-tour-recepisem.

Lwów, 26. maja. Na utrzymanie nauczyciela nowo-założonej szkoły trywialnej w Karłowie, obwodzie Kołomyjskim, zapewniła gmina tamtejsza roczną kwotę 51 złr. 20 kr. m. k. w gotówce, tudzież 32 korce 24 garnce kukurudzy w naturze, a gr. kat. pleban w Karłowie ks. Szymon Podlaszewski dziesięć korcy tego samego zboża rocznie na czas posiadania beneficium.

Gmina przyjęła prócz tego obowiązek utrzymania budynku szkolnego wystawionego kosztem rzeczzonego plebana, tudzież dostarczania po 3 sęgi drzewa na opał lokalu szkolnego.

Tą chwalebą dążność ku popieraniu nauk ludu podaje się z należytem uznaniem do wiadomości publicznej.

Lwów, dnia 29. maja. Na budowę kościoła w Wiedniu wpłynęły do głównej kasy krajowej we Lwowie następujące dalsze składki: (Ob. N. 122. G. L.)

Trafikanci tabaki i tytoniu: Abraham Kuhn i Abraham Kuhn po 10k., Meyer Kleinrok 20k., Saul Kleinrok 10k., gospodarze na gruncie: Buczowski, Jan Komarnicki, Duda, Bazyl Komarnicki po 1r., Stanisław Goj 20k., Kłodnicki 10k., Tymko Goj 1r., Czorny 30k., Bundys, Łysyk i Byczyk po 20k. Trafikanci tabaki i tytoniu: Friedberg 30k., i Schapira 20k., gospodarze na gruncie: Antoni Opacki 20k. i Semko Opacki 15k. Adlerstein trafikant tabaki i tytoniu 20k., Dygan gospodarz na gruncie 20.; Undysz wójt miejscowy 10k., gospodarze na gruncie: Firman, Zachodniak, Dygan i Matelski po 10k., Krosnowski 1r., Prateczuk 25k., Mediuch 10k., Palamar wójt miejscowy 20k., gospodarze na gruncie: Kindzierski 20k., Hunczak 10k., Hrywniak 20k., Haber trafikant tabaki i tytoniu 20k.; gospodarze na gruncie: Kufakowski 10k., Stogrin 10k., Szumyło 20k., Berezenka młynarz 10k., Salzberg szynkarz 10k., Speneta wójt miejscowy 40k., gospodarze na gruncie: Jaško Przyszlak, Roman Skibiński, Rebicki, Prokop Skibiński, Adam Przyszlak po 40k., trafikanci tabaki i tytoniu: Eisen 40k., Mojżesz Katz 1r. i Chaim Katz 20k., Baczynski młynarz 20k., Friedfertig trafikant tabaki i tytoniu 10k., Bujanowski młynarz 20k., Bujanowski czeladnik młynarski 10k., Hoszowska dzierzawczyni dóbr 24k., trafikanci tabaki i tytoniu: Werfel, Blejberg i Weintraub po 20k., Haltmann 10k., — pp. nadzorcy straży finansowej: Tertz i Betlewski po 30k., dozorecy straży finans.: Stipan 20k., Łoziński 30k., Grabski 20k., gospodarze na gruncie: Choma 40k., Kłębicki 40k., Kondracki 10k., Kubiński 10k., Iladyi 20k., Iwan Skibiński 10k., Poluch 30k., Łankutowicz 20k., Bileńska 10k., Chamolak 10k., Fed. Skibiński 20k., Gelber dzierzawca dóbr 30k., trafikanci tabaki i tytoniu: Inzul 6k., Gabel 10k., p. Faciewicz nadzorca straży finansowej 15k., dozorecy straży finansowej: Sawczyński 10k., Szczepański 6k., trafikanci tabaki: Leizor 4k., Schloma Kessel, Mosehel, Eimel, Klein. Moische Kessel po 6k., Liebling 4k., rzeźnicy: Bassek 6k., Welger 4k., Fink handlujący solą 3k., Bier 4k., Peret 6k., Blumenfeld 10k., piekarze chleba Roschko 4k., Friedfertig 2k., p. Frank nadzorca straży finansowej 30k., dozorecy straży finansowej: Inczakowski 30k., Szamota 30k., Goldschlag hurtowy trafikant tabaki i tytoniu 20k., trafikanci tabaki i tytoniu: Kleinrok 10k., Feuer 10k., Rider 15k., Bier, Blejberg i Moryl po 10k., pp. nadzorcy straży finansowej: Jaworski 20k., Godlewski 30k., dozorecy straży finans.: Serafinowicz 20k., Jakubowski 20k., Garbaczewski 1r., p. komisarz straży finansowej Roszkiewicz 2r.

Fischler hurtowy trafikant tabaki i tytoniu 1r., dzierzawcy akcyzy: Diamant 10k., Palek 1r., trafikanci tabaki i tytoniu: Lustig 10k., Haber 20k., Boruch 10k., Fried 20k., Rammel 1r., Horning 6k., Bösen dzierzawca myta drogowego 1r., trafikanci tabaki i tytoniu: Hönig 20k., Hachberg 12k., Feiwl 6k., pp. Mickowski respicyent straży finansowej 1r., Smólski nadzorca straży finansowej 30k., dozorecy straży finansowej: Szczerbiński 20k., Krupiński 20k., Kajetanowicz 20k., Leiter podtrafikantka tabaki i tytoniu, Leiter dzierzawca akcyzy po 1r., Zimet komis. 12k., trafikanci tabaki i tytoniu: Verschleisser 6k., Eidelberg 8k., Hessel komisant 10k., Nacht trafikant tabaki i tytoniu 4k., Glanz dzierzawca oberzy 4k., Haber rzeźnik 6k., trafikanci tabaki i tytoniu: Sparer, Hochberg i Hass po 10k., p. Kastory dzierzawca dóbr 20k., Eidex trafikantka tabaki i tytoniu 20k., p. Zacharyasiewicz nadzorca straży finansowej 35k., dozorecy straży finansowej: Janicki 10k., Kulewicz 20k., Stern posesorka akcyzy 6k., Wirklich komisant 20k., Zwilling wynajmujący kasarnię 6k., Breine kramarka 10k., Safran kramarz 6k., Türkisch kolektant loteryi 20k.; kramarze: Hirsch 10k., Wallfisch 10k., Bursztyn 12k., trafikanci tabaki i tytoniu: Blasenheim 6k., Alt 10k., Weissmann 8k., Teitel 10k., Lerner dzierzawca akcyzy 20k., Lerner dzierzawca browaru 10k., trafikanci tabaki i tytoniu: Gottlieb 10k., Gang 10k., Klirfeld 6k., Eilweil 3k., Herbst 6k., Rothberg 6k., Reiss 10k., Weinstock 10k.

(Ciąg dalszy nastąpi.)

Sprawy krajowe.

Lwów, 31. maja. Na rzecz prowincjonalnego funduszu inwalidów wpłynęły w bieżącym roku wojskowym następujące dobrowolne dary:

Za pośrednictwem Baldego handlu dziełami kunsztu w Salzburgu za wizerunek Jego Mości Cesarza dla jednego inwalida z Bu-

kowiny 2r.30k.; od magistratu Hurusolskiego na rzecz najmniej uposażonego funduszu inwalidów 2r.30k.; właścicielka dóbr Pakoszówki pani Wiktoria Tyszkowska ofiarowała dług wexlowy w sumie 150r.; pleban w Milowce ks. Franciszek Turczek 2r.; gubernialny koncepista p. Westkamp 10r.3⁴/k.

Te dary patriotyczne podają się z podziękowaniem do wiadomości powszechnej.

Lwów, 1. czerwca. Do towarzystwa akcyonaryuszów dla podniesienia przemysłu lnu i konopi w Galicyi (Ob. Nr. 116 G. L.) przystąpili także pp. hrabiowie Włodzimierz i Józef *Baworowscy* i subskrybowali po 10 akcyi, a przeto ogółowa suma subskrypcyi wynosi dotychczas 20,600 złr. m. k.

(Wiadomości potoczne z Wiednia.)

Wiedeń, 28. maja. Wczoraj ogłoszony został ostateczny podział Monarchyi we względzie wojskowym według nowej organizacji gałęzi wojskowych zostających pod najwyższą komendą armii. Na miejsce dotychczasowego podziału na cztery armie i jeden rząd wojskowy zaprowadzono nowy podział na cztery komendy armii i dwa rządy wojskowe. Komendy armii obejmują równocześnie także zakres działania dotychczasowych krajowych komend wojskowych, które się rozwiązują. Jeneralne komendy brygad otrzymają także więcej pojedynczą organizację a pensjonowani oficerowie będą mogli być użyty w służbie kancelaryjnej. Dla finansów wyniknie ztąd znaczna ulga. Do zakresu pierwszej armii należą Czechy, Morawia i Szląsk, Austria, Salzburg, Styrya, Tyrol; do drugiej Karyntya, Kraina, Wybrzeże, Włochy; do trzeciej Węgry i Siedmiogród; na koniec do czwartej armii Galicya, Bukowina, Kraków; pierwszy rząd wojskowy obejmuje Banat i Województwo; drugi Kroację, Sławonię, Dalmację.

— Jego c. k. Apost. Mość raczył zezwolić na odbycie rocznego jeneralnego zgromadzenia katolickich stowarzyszeń rzeszy niemieckiej w Wiedniu. Najjaśniejszy Pan udzielił to pozwolenie na propozycję feldzeugmeistra barona Kempen.

— Względem wykonywania władzy dyscyplinarnej nad sądowymi urzędnikami i sługami wyszły na mocy nowego regulaminu osobne postanowienia. Urzędnicy i słudzy dopuszczający się naganego politycznego postępowania, również ci, którzy zaniedbują słu-

żbę albo się od niej samowolnie uchylają, lub nieprzyzwoitem i niemoralnem zachowaniem się godność swoją ponizają, tudzież ci co się dopuszczają lekkomyślnej rozrzutności, mogą po uprzedzających napomnieniach i skarceniach być pociągnięci do dyscyplinarnej indagacyi. Rezultat indagacyi dyscyplinarnej przedkłada się prezydentowi wyższego sądu z zaproponowaniem dymisji, degradowania itp. obżałowanego. Prezydent poleca komisji powzięcie uchwały nad temi propozycjami. Przeciw decyzji komisji wolno w przeciągu 14 dni apelować do ministra sprawiedliwości.

— Dla obsadzania miejsc i propozycyi kandydatów tudzież dla innych spraw osobistych i dyscyplinarnych czynną będzie z polecenia ministra sprawiedliwości przy wszystkich sądowych kolegiach stała komisya pod przewodnictwem przełożonego lub jego zastępcy złożona z odpowiedniej liczby członków rady. Liczba członków komisji niemoże wynosić mniej jak cztery ani więcej jak ośm. Przełożony wybiera do komisji tych członków z gremium radców, o których jest przekonany, że znają dokładnie wszystkich urzędników i mają szczerą chęć wybierania najgodniejszego kandydata. Ta komisya naradza się nad wszystkimi obsadzeniami miejsc; ale głosy członków komisji są tylko doradcze i niewiążą przełożonego. (Ll.)

— Dowiadujemy się, pisze *litogr. kor. austr.* że między producentami rzepaku i oleju rzepakowego, mianowicie w prowincjach wschodnich, panuje niespokojność ze względu na artykuł IX. austriacko-pruskiego traktatu handlowego, według którego olej rzepakowy uwzględniony w wzajemnym obrocie handlowym przy wprowadzaniu do miast zamkniętych (otoczonych linią podatku konsumcyjnego) uwolniony jest od podatku konsumcyjnego. Ponieważ tedy ten podatek obecnie wynosi 1¹/₂ do 2 złr., gdy tymczasem opłata celną w wzajemnym obrocie handlowym od oleju rzepakowego wynosić będzie tylko 45 kr., toby w takim razie, gdyby ów podatek pozostał niezmiennym, olej zagraniczny znacznie był uwzględniony w porównaniu z krajowym. Dziennik *Austria* podaje w tym względzie następującą uwagę: Słusznie dziwić się wypada, jak podobna zupełnie bezzasadna obawa mogła powstać, gdyż z pewnością suponować należy, że rząd cesarski przy ważnych zmianach, jakie zostały zastrzeżone w traktacie lutowym ze względu na taryfę i podatki konsumcyjne, będzie miał należyty wzgląd na wszystkie interesa krajowe, a mianowicie zapobieży temu, ażeby ze względu upodatkowa-

Rozmaite wiadomości.

— W Berlinie odczytał niejaki dr. Schöpffer z Quedlinburga publicznie rozprawę dnia 12. maja i usiłował dowieść, że ziemia nasza jest właściwie ciałem centralnem znanego nam świata powszechnego, i że słońce i gwiazdy około niej się obracają. Naprowadziły go na tę myśl, badania Foucault'a znajdując, że wszelkie dowody za obracaniem się ziemi naokoło swej osi są zbyt słabe i niedostateczne. Zamierzył więc zbić umiejętnie system Galileja, a poprzeć teorię Tycha de Brahe, że ziemia się nie obraca. — W Quedlinburgu, gdzie dr. Schöpffer miał już w tym przedmiocie publiczne rozprawy, przyszło do zwawej polemiki między zwolennikami systemu Kopernika i ich przeciwnikami.

— Ksiądz *Gallaudet* w Ameryce, którego ojciec był niegdyś dyrektorem zakładu głucho-niemych, utworzył teraz w Hartford, głównem mieście państwa Connecticut gminę złożoną z samych głuchoniemych zgromadzających się każdej niedzieli w osobnym kościółku, gdzie im ksiądz Gallaudet znakami wykłada pismo święte. Gmina ta liczy teraz przeszło sto członków dorosłych. Pierwszy Instytut głuchoniemych w Hartford założył p. Tomasz Gallaudet, ojciec, roku 1817, na wzór zakładów głuchoniemych, które zwiedził w Europie, a pod kierunkiem jednego z uczniów księdza Sicard w Paryżu głuchoniemego p. Laurent Clere przyprowadził ten zakład do pierwszej znakomitości. Kongres polecił roku 1819 zakład ten opiece rządowej i przeznaczył dlań wielkie posiadłości gruntowe w państwie Alabana. Teraz znajduje się w zakładzie w Hartford dwiestu wychowaućców. Gmach instytutu należy do najpiękniejszych i największych budowli miasta Hartford, i jest oraz najwspanialszym pomnikiem ś. p. starszego Gallaudet.

— Dziennik „*San Francisco Herald*“ opisuje teraz obszernie rozbicie i pożar paropływu „*Independence*“, który z 500 prawie podróżnymi w pobliżu pustej wyspy Margherity na wybrzeżu niższej Kalifornii uderzył o skałę i zapalił się: 140 podróżnych i wielu majtków zginęło; ci zaś, którzy na łodziach i za pomocą pływania dostali się na wyspę, musieli przepędzić tam 56 godzin bez wody, aż wreszcie nadpłynęło kilka stądków łowiących wieloryby, które ich razem z kapitanem Sampson przywiozły do San Francisco. Bliższe szczegóły tego rozbicia, jak je podaje dziennik „*Star of the West*“, są nad wyraz okropne i przechodzą wszystko, cokolwiek kiedy w

powieściach morskich czytano. Pewien majątny obywatel z Valparaiso, Senor Larco, który z pośród płomieni rzucił się w morze, ofiarował temu, kto by go wyratował, 50,000 dolarów. Ale w tej okropnej chwili myślał każdy tylko o własnem ocaleniu, przeto nie znalazł się wybawca, i Senor Larco utonął z temi słowy: „Bądźcie zdrowi! Wszak tylko raz się umiera.“

— Brukselski architekt *Pauwels* wypracował plan pałacu sztuk pięknych, na wybudowanie którego przeznaczyło miasto 800,000 fr. Cała konstrukcyja projektu polega na użyciu żelaza do budowy, i ma być nadzwyczajnie praktyczna i w najpiękniejszym stylu. Artyści z „*Cercle artistique*“ i „*litteraire*“ przyrzekli wszelką pomoc z swej strony.

— W Anglii zrobiono nowy i ważny wynalazek, za pomocą którego można zastosować fotografię do drukowania perkalów, jako też materyi jedwabnych i wełnianych. W dwudziestu dwóch minutach można wytłoczyć całą sztukę materyi. Daguerotypię i talbotypię zastosowano teraz dopiero po pierwszy raz do wyrobów przemysłowych. Jest-to zresztą rodzaj samowtórnego druku, i przypominający ważny wynalazek samowtórných wytłoczeń w c. k. nadwornej i rządowej drukarni.

— Dzienniki podają następującą statystykę ras barwnych na kontynencie amerykańskim: W Stanach zjednoczonych znajduje się 3,560.000; w Brezylji 2,050.000; w koloniach hiszpańskich 1,470.000; w republikach południowo-amerykańskich 1,130.000; w koloniach angielskich 750.000; w Hajti 850.000; w koloniach francuskich 270.000; w koloniach holenderskich 50,000; w duńskich 45,000; w Meksyku 70,000; w Kanadzie 35,000; razem 16,370.000. Z tych żyje 7,500.000 w stanie niewolniczym w państwach unii amerykańskiej, w Brezylji, w koloniach hiszpańskich i holenderskich; 250.000 wybijają się na wolność w republikach południowo-amerykańskich; reszta, 3,620,000 składa się z wolnych ludzi.

— Pewien Jegomość, czytamy w ogłoszeniu dziennika „*Times*“, życzy sobie za dobrą zapłatę przepędzić noc w takim domu, gdzie straszy. Dziwak ten chce osobiście doświadczyć potęgi strachów, i ofiaruje przeto dobrą nagrodę za nocleg pomiędzy duchami.

— Dzienniki angielskie donoszą o nowem użyciu Gutta-Perchy do przyrządzenia piór stalowych. Próby z przyrządzonemi w ten

nia wspólny dochód związku cłowego nie miał pierwszeństwa nad jakąkolwiek gałęzią przemysłu krajowej.

(Kurs wiedeński z 1. czerwca.)

Obligacje państwa 5% 93⁷/₈; 4¹/₂% 84³/₈; 4% 74⁵/₈; 4% z r. 1850 —; wylosowane 3% —; 2¹/₂% —. Losy z r. 1834 —; z r. 1839 133. Wied. miejsko bank. — Akcje bankowe 1416. Akcje kolei półn. 2220. Głognickiej kolei żelaznej —. Odenburskie —. Budwejskie 273. Dunajskiej żeglugi parowej 773. Lloyd. —. Galic. l. z. w Wiedniu —.

Anglia.

(Nowe przepisy względem przyjmowania majtków do angielskiej floty wojennej.)

W roku 1852 zatrudniał angielski handel 17.819 okrętów o 3.360.935 beczkach i 141.937 marynarzy; w roku 1851: 18.184 okrętów o 3.380.884 beczkach i 159.563 ludzi (nie licząc w to kapitanów).

Pod względem przyjmowania majtków dla angielskiej wojennej floty zamyśla rząd według rozporządzenia z dnia 1. kwietnia 1853 wydać nowe przepisy. Dotychczas dawała się czuć ta niedogodność, że daleko więcej marynarzy przyjmowało służbę przy marynarce handlowej niżeli przy królewskiej flocie, i dlatego obawiano się słusznie, że dla służby królewskiej nie znajdzie się należyta liczba majtków. Jeszcze więcej obawiano się, że w przypadku wojny na wprawnych majtkach zabraknie. Dotychczas obowiązywali się wstępujący do królewskiej floty majtkowie imiennie na pięć, rzeczywiście jednak tylko na trzy lata, jeżeli ich okręt, który sobie sami przy zwerbowaniu obrali, nie był dłużej na jakiej zagranicznej stacji zatrzymany. Po upływie trzech lat występowali ze służby, właśnie w tym czasie, w którym nabyli niejakię wprawy i pożytecznymi stać się mogli. Nieraz zdarzyło się w ostatnim czasie, że liniowe okręta musiały kilka miesięcy stać w porcie, gdyż dla braku majtków nie mogły odplynąć. Prawda, że w grudniu r. z. wotowano dodatkową załogę 10.000 majtków; ale rekrutacyi tej jeszcze dotychczas nie skończono. Otóż na przyszłość mają majtkowie przy królewskiej flocie otrzymać dość znaczne pomnożenie żołdu, i podczas gdy dotychczas prawo do pensyi następowało po 21letniej służbie (licząc od 21. roku życia), ma na przyszłość upoważniać do rocznej płacy 20 letnia służba (licząc od 19. roku życia). Oprócz tego może admirałicya według swego zdania ludziom, którzy 10 albo 15 lat służyli, przyznawać pensye od 6 d. lub 8 d. dziennie, jednak pod warun-

spis sposob piórami wypadły tak pomysłnie, że wynalazek ten można snadnie uważać za najdoskonalszy w tym rodzaju. Wynalazcą i właścicielem tych nowych piór jest niejaki p. Alexandre, fabrykant w Birmingham, i wynalazek jego zowi się przeto: J. Alexandre's Gutta-Percha-Pen.

— Do dziennika „Pester Post“ piszą z Waitzen pod dniem 20. maja: Gdy wprzeszłym roku czytano o wędrówce gór w Siedmiogrodzie, wstrząsał niejeden głową z powątpiewaniem, a teraz mamy o półtorę mili ztąd sposobność przekonać się naocznie o prawdziwości takiego zjawiska. Na wschodniej pochyłości góry Harmas zaszły na powierzchnię 8 ogrodów winnych, obejmujących prawie 4500 sążni kwadratowych, tak wielkie zmiany, że właściciele ich zaledwie mogą teraz poznać i rozróżnić swoją własność. Wspomniona część góry posuwała się w kierunku północnym i zapadła się prawie na sążeń. Na powierzchni porobiły się pagórki wielkości domu, i tu i ówdzie utworzyło się kilka małych jezior, a z niezliczonych rozpadlin ziemi wytryska najczystsza woda źródłowa i spływa na najniższą łąkę. Ta „wędrówka gór“ zaczęła się czternaście dni temu i trwa dotąd jeszcze, bo ciągle powstają nowe pagórki i znikają napowrót.

— W Paryżu został w tych dniach sprzedany na korzyść szpitalów duży, czteropiętrowy dom przy ulicy Montmartre, dlatego, że od kilku lat już był bez właściciela. Ostatni właściciel, jakiś starzec, zamieszkiwał kilka skromnych izdebek na poddaszu, ale że pragnął uniknąć przykrych domagań się o naprawy i próśb o niżenie czynszu ze strony czynszowników, a chciał oraz czuwać nad swoją własnością, zachowywał tak ściśle incognito, że wszyscy mieszkańcy domu uważali go również za czynszownika. Tylko odźwierny wiedział o tej tajemnicy, dla wszystkich innych zaś mieszkał gospodarz w Melun; ztamtąd dostawali czynszownicy kwity na ręce odźwiernego, i tam odsełano ich czynsze. Na dniu 24. lutego 1848 wyszedł ów starzec zrana dla zasiągnięcia świeższych wiadomości o rewolucyi, i niewrócił więcej. Odźwierny poszedł w ślad za nim, i znalazł trupa; starzec padł ofiarą swej ciekawości. Ale odźwierny niemówił nikomu nic o tem, a gdy go pytano o mieszkańca najwyższego piętra, odpowiadał, że pan Hubert wyjechał. Tak upłynęły trzy lata. Odźwierny znalazł w biurku zmarłego paczkę podpisanych naprzód kwitów, które jak przedtem doręczał czynszownikom i jak przedtem zabierał pieniądze w imieniu zmyślonego właściciela w Melun, aby je chować do własnej kieszeni. Tym sposobem zebrał w

kiem, ażeby ci majtkowie na przypadek wojny byli gotowi wstąpić znowu do morskiej służby. Liczba majtków otrzymujących takie pensye (tak zwane *short service pensions*), niema przechodzić 10.000. Z drugiej strony ma się odąd majtek na wstępie zobowiązać do dziesięcio-letniej służby (za normę przyjmuje się wiek osmnastu lat), i nie wolno mu już obrać sobie okrętu, na którym chce służyć, lecz musi iść tam, gdzie go poszła. (W. Z.)

Francya.

(„Journal des Débats“ o kwestyi orientalnej. — Wiadomości z Hajty.)

Paryż, 26. maja. *Journal des Débats* uzupełnia dziś swe doniesienia o stanie kwestyi orientalnej. Z dwukrotnej zwłoki, na którą zezwolił pełnomocnik Rosyjski, wnosi ten dziennik, że Rosya życzy sobie załatwić tę sprawę w drodze układów. Następnie donosi, że rosyjskie ultimatum zawiera 7 punktów, z których tylko jeden jest ważny, a mianowicie żądający, ażeby wszystkie nadane dotychczas greckim poddanym Porty przyzwolenia, wyraźnym traktatem potwierdzono, aby Sułtan niemógł ich jednostronnie uchylić, i że Porta nie chce zawrzeć takiego traktatu. — Zresztą zapewnia *Journal des Débats* zgodnie z dziennikiem *Assemblée nationale*, że nawet przy teraźniejszym położeniu rzeczy zerwanie pokoju zawsze jeszcze do niepodobieństwa należy.

Według wiadomości z Hajty (15. kwietnia) zawartych w dzienniku *Patrie*, zamierza Cesarz Soulouque nową wyprawę przeciw republice St. Domingo. Miano jednak nadzieję, że obcy konsulowie nakłonią Cesarza znowu do spokojnego postępowania. (P. Z.)

Włochy.

(Aresztacye w Trastevere. — Epelety przy uniformach wojskowych przywrócone. — Oszczędzenia w ekonomii państwa. — Król Bawaryi w Rzymie spo- dziewany.)

Rzym, 20. maja. Nocną służbę w naszych ulicach pełnią od niedawna wzmocnione francuskie patrole razem z rzymskimi karabinierami i liniowymi żołnierzami. W odległym zakątku Trastevere wpadła policya na trop zgromadzających się licznie podejrzanych młodych ludzi, którzy się trudnią werbowaniem malkontentów w niższych warstwach miejskiego ludu i podsycaniem ducha nieposłuszeństwa. Dnia 15. wykonano w Trastevere kilka aresztacyi. Lud trasteweryński był dawniej w najwyższym stopniu przywiązany do rzą-

przeciągu trzech lat około 40.000 franków. I rolę tę byłby mógł długo jeszcze odgrywać, ale nowemu kapitaliście sprzykrzyło się już być odźwiernym. Zamienił więc swoją lożę na pomieszkanie w domu, gdzie się ulokował jako czynszownik. To obudziło pierwsze podejrzenie, a gdy nadto w rok potem posunął beczelność swoją do tego stopnia, że kazał jednego z mieszkańców fantować za czynsz zaległy, pokazało się, że właściciel domu niemieszkał ani w Melun, ani nigdzie indziej. Hubert nie miał żadnych krewnych i umarł bez testamentu. Jego odźwierny zaś otrzymał teraz od rządu bezpłatne pomieszkanie na lat dziesięć.

Ołówki metalowe wynalazku Carlier'a w Paryżu.

Takimi ołówkami pisać można na każdym dobrze wygładzonym papierze białym, i wyrabiają się w ten sposób:

60 części ołowiu, 30 cz. bizmutu i 8 cz. żywego srebra.

Stosunek tych trzech substancyi może być rozmaity, a to jak do gatunku i do pożądanej twardości. Dodać tu należy, że przymieszanie ołowiu i żywego srebra robi masę mniej lub więcej podającą się, czarniejszą lub mniej odbijającą.

Mieszanie tę otrzymać można przez stopienie bizmutu z ołowiem w jednym osobno do tego przyrządzonem naczyniu. Po przestopieniu należy ją ostudzić przed przymieszaniami jeszcze żywego srebra, bowiem tym sposobem przeszkadza się ulotnieniu jego i zbijaniu się w bańki. Po przydaniu zaś żywego srebra ogrzewa się masę nanowo, i we formę nalewa.

Czerwony pokost do znaczenia bielizny.

Bierze się część czerwonego cynobru i pół części dobrze utartego koperwasu, i rozciera to wszystko na miłko za pomocą pokostu z oleju lnianego. Następnie objaja się małą deszczuleczką kawałkiem sukna, zwilża sukno owym rozcierem pokostowym, przyciska doń pieczętkę, a potem do bielizny. Pokost zielony otrzymać można za przymieszaniami zielonego cynobru, niebieski zaś za pomocą błękitu berlińskiego. Farby te po należytem przyschnięciu na bieliźnie niczem niedadzą się zupełnie wywabić.

Płyn brunatny do beycowania drzewa, bardzo piękny i do sporządzenia łatwy, otrzymuje się przez rozpuszczenie jednej części Kasselskiej farby brunatnej wygotowanej w ługu z 1nej części sody i 4ch części wody. Można też użyć zamiast sody zwykłego ługu z popiołu.

du: Trastewera była Wandą Rzymu. — Pius IX. zamyśla w dzień Bożego Ciała przywrócić znowu epolety swym wojskom, które na pamiątkę złamanej w roku 1849 przysięgi swej chorągwi, były dotychczas skazane na noszenie uniformów bez epoletów. Zrobione we Francji epolety dla oficerów nadeszły już dnia 14.; epolety zaś dla szeregowców robią się w Rzymie i Bononii. Wojska papieskie będą wtedy zupełnie tak jak francuskie uniformowane. — Konsulta finansów zaproponowała przed rozejściem się w interesie przyszłych oszczędzeń w ekonomii państwa, zmniejszenie nadzwyczajnych dyet dla urzędników. Zmniejszenie to w całej rozciągłości potwierdził Jego Świątobliwość. Uchyłono także bardzo kosztowny zwyczaj, według którego dotychczas urzędników różnych biur centralnych wysyłano z Rzymu do najodleglejszych prowincji na inspekcję, co w kraju niemającym kolei żelaznych, zawsze jest połączone z znacznym kosztem podróży. Odtąd będą inspekcje przedsiębrane z rezydencji legata każdej prowincji. W ten sposób oszczędzi się dla publicznego skarbu więcej niż 200.000 skudi rocznie. — Jego Mość Król Bawaryi jest tego wieczora z Neapolu tu spodziewany. (P. Z.)

(Pobyt Jego Świątobliwości w Anzio.)

Rzym, 20. maja. *Giorn. di Roma* donosi: Jenerał Allouveau de Monreal, komendant francuskiego okupacyjnego korpusu we Włoszech i kilka innych znakomych osób złożyli wczoraj Ojcu św. w Anzio swoje uszanowanie, a Jego Świątobliwość wezwał ich do stołu.

Wczoraj popołudniu zwiedził Jego Świątobliwość szczytki starego Nerońskiego portu w Anzio i kościół ś. Rocha w Nettuno, potem zaszczycił wizytą familię Borghese w jej wili Bell Aspetto.

Jego Eminencya sekretarz stanu, kardynał Antonelli udał się był wczoraj do Anzio i dzisiaj znowu tutaj powrócił.

Dnia 11. przeniesiono ciało Jego Świątobliwości Grzegorza XVI. z tymczasowego grobu do stałego śród zwyczajnej ceremonii w obecności wielu znakomych osób. (Abbl. W. Z.)

Księstwa Naddunajskie.

(Rozkaz księcia panującego do ministerium spraw wewnętrznych.)

Bukareszt, 4. (16. maja). Panujący książę wydał do ministerium spraw wewnętrznych następujący rozkaz: Ponieważ roboty publiczne przedsięwzięte na wielki rozmiar, a z przyczyny zniesienia sześciu roboczych dni włościan wydaje teraz rząd bardzo znaczne sumy na wybudowanie gościńców, przeto utworzono osobną władzę, „centralną dyrekcję robót publicznych“, której obowiązkiem jest rozpoznawać i modyfikować wszystkie plany i projekta, dotyczące się nie tylko budowania dróg i mostów, lecz także wszystkich publicznych budowli i robót, które państwo przedsięwzię. Tym sposobem będzie rząd mieć gwarancję, że pieniądze skarbowe w należyty sposób są obracane, i że z spokojnem sumieniem mogą być wydane rozkazy do wykonywania takich robót. — Następnie zawiera ten rozkaz wyraźne polecenie, że wszyscy architekci, inżynierowie i urzędnicy techniczni podlegają tej dyrekcji centralnej, i że tylko od niej mogą wychodzić polecenia i propozycje do promocji, również ma ona donieść, jeźliby kto był opieszłym w pełnieniu swej powinności. (W. Z.)

Turcyja.

(„Journal de Constantinople“ o kwestyi grobu świętego.)

Półrządowy „*Journal de Constantinople*“ z dnia 14. maja zawiera następujący artykuł względem kwestyi św. grobu:

„Czujemy się szczęśliwymi, iż możemy donieść, że sporne punkta kwestyi św. grobu, względem których tak długo toczyły się układy, właśnie mocą dwóch cesarskich fermanów ostatecznie zostały załatwione w sposób zaspokajający interesowane strony i bez wszelkiego naruszenia udzielnych praw wysokiej Porty. Te fermany, z których jeden się odnosi do kopuły grobu świętego, mającej się kosztem rządu cesarskiego restaurować, odczytane zostały w przeszłą środę u wys. Porty w przytomności Patriarchów Jeruzolimy i Konstantynopola. (L. k. a.)

Doniesienia z ostatniej poczty.

Kopenhaga, 28. maja. Z wyborów do Volksthingu wypadło 10 opozycyjnych a 1 ministeryalny. Sejm ma być zwołany 13. czerwca. (L. k. a.)

Paryż, 26. maja, god. 5 1/2 wieczór. Wiadomości z Chin sięgają po dzień 11. kwietnia. Stożące na wybrzeżach chińskich okręta angielskie, francuskie i amerykańskie skłoniły się na usilne wezwania ze strony władz chińskich do obrony Nankingu, Schaughaju i wielkiego kanału przeciw powstańcom. (A. a. Z.)

Wiadomości handlowe.

(Ceny targowe w obwodzie Stryjskim.)

Stryj, 31. maja. Według doniesień handlowych płacono na targach w Bolechowie, Bukaczowcach, Dolinie, Kałuszu, Mikołajowie i Rozdole w drugiej połowie maja w przecięciu za korzec pszenicy 6r.—6r.24k.—7r.12k.—8r.—8r.12k.—8r.; żyta 6r.48k.—5r.—6r.40k.—6r.24k.—6r.36k.—6r.24k.; jęczmienia 5r.12k.—4r.—5r.4k.—5r.12k.—6r.—5r.12k.; owsa 3r.12k.—2r.24k.—3r.20k.—3r.24k.—3r.24k.—3r.12k.; hreczki 8r.48k.—4r.—3r.—5r.—5r.30k.—6r.24k.; kukuru-

dzy 5r.36k.—5r.—6r.24k.—5r.24k.—6r.36k.—6r.24k.; kartofli 0—0—4r.48k.—4r.—4r.12k.—4r. Cetnar siana sprzedawano po 40k.—24k.—1r.12k.—1r.12k.—1r.—48k. Sag drzewa twardego po 4r.44k.—4r.—4r.16k.—12r.—4r.—6r.12k., miękkiego po 3r.12k.—3r.—3r.—8r.48k.—0—4r.48k. Funt mięsa wołowego kosztował 3 3/5 k.—4k.—4k.—3k.—3 3/5 k.—3 3/5 k. i garniec okowity 1r.30k.—1r.—1r.12k.—58k.—1r.20k.—1r.4k. m. k.

(Targ Ołomuniecki na woły.)

Ołomuniec, 25. maja. Na dzisiejszym targu było 314 sztuk wołów, a mianowicie przypędzili: Izak Schnabel z Lutowiska 49 sztuk, Haczek z Dydiowy 32, Mojzesz Reiter z Radłowie 24, Markus Lieber 78, a w mniejszych partiach 131; ale tylko mniejsza część była w lepszym gatunku, reszta zaś bardzo poślednia. Między innymi była partya licząca 78 sztuk wołów, z których tylko 9 sztuk sprzedano.

948 sztuk wołów galicyjskich sprzedano w drodze, a mianowicie w Cieszynie: Berl Immergrün z Krakowa 75 sztuk, Benjamin Schmir z Kamionki 82, Mojzesz Blumm z Synowudzea 151; w Neutitscheinie: Salomon Berl z Radomyśla 211 sztuk, Kiwa Westreich z Bilska 107; w Lipniku Hersz Beer z Lutowiska 102 sztuk, Stefan Sauczek z Rymanowa popędził 100 sztuk, a Ryłski z Sanoka 120 sztuk do Wiednia.

Na placu Wiedeńskim było 2488 sztuk wołów; według gatunku płacono za cetnar 50—55 złr. w. w.

Na przyszły tydzień spodziewają się z Galicyi 2000 sztuk wołów.

Kurs lwowski.

Dnia 1. czerwca.

	gotówką		towarem	
	złr.	kr.	złr.	kr.
Dukat holenderski m. k.	5	5	5	8
Dukat cesarski " "	5	9	5	12
Pólimperyal zł. rosyjski " "	8	55	8	58
Rubel srebrny rosyjski " "	1	43 1/2	1	44 1/2
Talar pruski " "	1	36	1	37
Polski kurant i pięciozłotówka " "	1	17 1/2	1	18 1/2
Galicyjskie listy zastawne za 100 złr. " "	92	15	92	27

Kurs listów zastawnych w gal. stan. Instytucie kredytowym.

Dnia 1. czerwca 1853.

	złr.	kr.
Kupiono prócz kuponów 100 po m. k.	—	—
Przedano " " 100 po " "	—	—
Dawano " " za 100 " "	91	55
Żądano " " za 100 " "	92	25

(Kurs wekslowy wiedeński z 1. czerwca.)

Amsterdam l. 2. m. 15 1/4. Augsburg 108 5/8 l. uso. Frankfurt 107 7/8 l. 2. m. Genua — p. 2. m. flamburg 160 3/4 l. 2. m. Liwurna — p. 2. m. Londyn 10.45. l. 3. m. Medyolan 108 5/8. Marsylia 128 7/8 l. Paryż 129 l. Bukareszt —. Konstantynopol —. Agio duk. ces. —. Pożyczka z r. 1851 5% lit. A. —. lit. B. —. Pożyczka z roku 1852 93 7/8. Lomb. —. Oblig. indemn. —.

(Kurs pieniężny na giełdzie wied. d. 30. maja o pół do 2. popołudniu.)

Ces. dukatów stoplowanych agio 15 1/2. Ces. dukatów obrączkowych agio 15. Ros. imperyaly 8.51. Srebra agio 8 1/2. gotówką.

(Kurs giełdy frankfurtskiej z 29. maja.)

Medal austr. 5% 86 7/8; 4 1/3 78 1/4. Akeye bank. 1591. Sardyńskie —. Hiszpańskie 43 5/8. Wiedeńskie 110 7/8. Losy z r. 1834 200. 1839 r. 130.

(Kurs giełdy berlińskiej z 28. maja.)

Dobrowolna pożyczka 5% 101 3/8 p. 4 1/2% z r. 1850 103 5/8. 4 1/2% z r. 1852 103 1/8. Obligacje długu państwa 93 1/8. Akeye bank. 109 l. Pol. listy zastawne —; nowe 98; Pol. 500 l. 92; 300 l. —. Frydrychsдоры 13 1/12. Inne złoto za 5 tal. 11. Austr. banknoty. 94 2/3.

Przyjechali do Lwowa.

Dnia 1. czerwca.

Hr. Fredro Alex., z Rudek. — PP. Bocheński Karol, c. k. radzca gubernialny i starosta obwodowy, ze Stryja. — Winkler Franciszek, c. k. komisarz obwodowy, z Czerniowiec.

Wyjechali ze Lwowa.

Dnia 1. czerwca.

Ks. Sapięha Leon, do Krasieczyna. — Hr. Potocki Mieczysław, do Jezierzny. — Hr. Siemiński Wilhelm, do Tarnopola.

Spostrzeżenia meteorologiczne we Lwowie.

Dnia 1. czerwca.

Pora	Barometr w mierze wiedz. sprowadzony do 0° Reaum.	Stopień ciepła według Reaum.	Sredni stan temperatury do g. 6 zr.	Kierunek i sila wiatru	Stan atmosfery
6 god. zran.	27 9 66	+ 14°	+ 19°	połud.-zachod.	pochm. i ☉
2 god. pop.	27 9 98	+ 16°	+ 10°	zachod.	deszcz
10 god. wie.	27 10 94	+ 11,5°		połud.-zachod.	jasno

T E A T R.

Dziś: opera niem.: „Belisar.“

Dnia 1. czerwca 1853 roku wyciągnięto w c. k. urządzie loteryjnym Lwowskim następujące pięć liczb:

40. 45. 30. 11. 57.

Przyszłe ciągnięcia nastąpią dnia 11. i 22. czerwca 1853 roku.